

KARİYER RPD HİZMETLERİ-2

Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU
ÇAYKUŞ

ÖĞRENCİLER MESLEKLER HAKKINDA NASIL BİLGİ TOPLAYABİLİR?

ÖĞRENCİLER MESLEKLER HAKKINDA NASIL BİLGİ TOPLAYABİLİR?

1. Mesleklerle ilgili yazılı/basılı malzemeler incelenerek
2. İşyeri gezileri
3. Gönüllü ya da yarı zamanlı çalışarak (iş tecrübesi)
4. Meslek konferansları
5. Eski mezunların izlenmesi
6. Meslek inceleme çalışmaları
7. Kariyer günleri etkinlikleri, vb.

MESLEKİ REHBERLİK VE KARIYER DANIŞMANLIĞI: KAVRAMSAL DEĞİŞİM

Mesleki Rehberlik: Klasik yaklaşım

«Gençlere kendi kapasitelerine uygun meslek seçimleri için yapılan yardımlar» (Parsons, 1909)

Kariyer Danışmanlığı: Yeni yaklaşım

«Yaşam boyu kariyer gelişimine yardım süreci»

KARİYER DANIŞMANLIĞI HİZMETLERİ ANLAYIŞINDAKİ DEĞİŞME

<i>Eski Paradigmalar</i>	<i>Yeni Paradigmalar</i>
Bir meslekte bir ömür	Yaşam süresince 3-7 iş/alan/meslek değiştirme
Tek bir işe odaklanma	Aynı anda birkaç işi yürütme
Adanmışlık ve özdeşleşme	Daha uygun seçenekler araştırma
Dikey hiyerarşiye dayalı ilerleme, statükoculuk	Performansa dayalı ilerleme
Sınırlı bir alanda/derinliğine uzmanlaşma	Pek çok alana aktarılabilir beceriler ve meta yeterlikler geliştirme
Belirlenmiş rol ve görev tanımları	Dinamik, değişen rol ve görevler
İyi bir eğitim-iyi bir meslek-iyi bir şirket garantisi	Doğrusal olmama, yordanamazlık, pozitif belirsizlik
Diploma-unvan-statü dengesi	Yaşam boyu eğitim, sürekli gelişim, değişim, uyum
"Devlet Kapısı" güvencesi	Güvencenin az olduğu bir iş ortamına uyum sağlama
Var olanı sürdürme, belli kalıplara dayalı tutarlılık	Girişimci, yenilikçi, yaratıcı olmaya prim verme
Sabit iş yeri	Bulduğum yer, iş yeri yerimdir
Düzenli çalışma saatleri	İş'in gerektirdiği esnek zamanlama
İş'i bütünsel ve statik bir yapı içinde ele alma	Proje bazında/modüler iş yapısı
Nitelikli tek bireye odaklanma	Uyumlu ekip çalışmasına odaklanma

<i>Eski Paradigmalar</i>	<i>Yeni Paradigmalar</i>
Bireyin özelliği ile işin niteliğini eşleştirme	Birey x Çevre etkileşim uygunluğunu sağlama
Yöneltilme ve yerleştirme hizmeti	Kariyer gelişim görevlerini gerçekleştirme
Mesleki bilgi verme hizmeti	Kendini ve iş dünyasını keşfetmeye yardım
16-19 yaş grubuna hizmet etme	Çocuk, genç, yetişkin, emekli vd. farklı yaş gruplarına hizmet etme
Bireyin varolan niteliklerini saptama	Uygun potansiyel alanlarını ortaya çıkarma
Meslek seçmeye yardım	Yaşam boyu kariyer gelişimini destekleme
Doğru tercih-uygun seçim	Uygun yöneliş, alternatifli seçimler, değişime açık kararlar
Sürekli, tutarlı, yordanabilirlik	Doğrusal olmama, yordanamazlık, pozitif belirsizlik
Yerel iş gücü arzını esas alma	Yerel ve evrensel iş gücü arzına odaklanma
Bireyin özelliklerine statik yaklaşım	Bireye dinamik bir yapı ve değişim içinde yaklaşım
Var olan seçenekleri daraltarak karar verme	Seçenekleri genişletme ve alternatifler yaratma
Okul/kurum /organizasyon sorumluluğu	Bireysel sorumluluk yüklenme
Kariyer yolunu oluşturma	Bireysel kariyer öyküsü oluşturma
Kariyerini planlama	Bütünsel yaşamı yapılandırma

İNSAN NEDEN ÇALIŞIR?

□ Eğitim bireyi şu üç yönüyle yetiştirmeyi hedefler:

- Birey olarak insan
- Sosyal bir varlık olarak insan
- Meslek elemanı olarak insan

□ Freud'a göre, "***iş, bireyin gerçekle bağlantısı***" dır.

- Yaptığımız iş, yaşamdaki diğer rollerimizi ve yaşam içindeki tüm konumumuzu etkiler.
- Yaptığımız iş, düşüncelerimize ve yaşamımıza belli bir biçim verir. Bireyin sosyal statüsünü belirleyen en önemli kriter işidir.

□ Freud bunu şöyle dile getirir:

"Sağlıklı insan sevebilen ve çalışabilen kişidir."

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE KARIYER GELİŞİMİ İÇİN TEMEL İLKELER

- Mesleki gelişim bir süreçtir.
- Her birey tek ve benzersizdir.
- Kişilik gelişiminde 0-6 yaş önemlidir.
- Anaokulu öğretmenleri ve anne-babalar rol model olmalıdır.
- Kendini anlama ve keşfetme için uygun yaşantılar sağlanmalıdır.
- Kendini kabul desteklenmelidir.
- Karar verme stratejileri öğretilmeye başlanmalıdır.
- Her mesleğe ilişkin olumlu yargılar geliştirmesi için desteklenmelidir.
- Meslekler ve meslekleri icra edenler arasındaki farklılıkları kavrama
- Meslek sahibi olmak için eğitimin gereği, iş ve meslek eğitimi hakkında genel bir fikir kazanma
- Mesleklere ilişkin toplumsal cinsiyet kalıpları oluşturmaması konusunda destekleme

İLKOKUL DÖNEMDE KARIYER RPD HİZMETLERİ

5-12 yaş uyanış dönemi. Kazandırılacak yeterlikler:

- Kişisel nitelikleri ile çalışma ve iş yaşamı arasındaki ilişkileri anlama
- Karar verme, amaç belirleme ve uygulamaya geçme
- Meslekleri keşfetme
- Boş zamanlarını nasıl değerlendireceğini öğrenme
- Birlikte çalışmayı öğrenme
- Toplumsal gelişmenin iş yaşamını nasıl etkilediğini anlama

ORTAOKUL DÖNEMDE KARIYER RPD HİZMETLERİ

12-15 yaş araştırma dönemi. Öğretmenlerin sorumlulukları:

- Gerçekçi benlik kavramı geliştirmelerine yardımcı olma.
- Farklı lise programları hakkında bilgi verme.
- Derslerin amaçları ile gerçek yaşamda kullanımı arasında ilişki kurma
- Bilim ve teknik alanındaki gelişmeler ile endüstri ve iş yaşamındaki değişimler arasındaki ilişkiyi anlatma
- Uygun öğrenim programları seçiminde, eğitsel ve mesleki hedefler belirlemesine yardımcı olma
- Eğitsel ve mesleki yöneltme amacıyla öğrenciyi tanıma
- Mesleki gelişim sürecinde aile ile öğrenci arasındaki çatışmaları çözüm için çaba harcama

LİSE DÖNEMİNDE KARIYER RPD HİZMETLERİ

15-18 yaş mesleki karar verme dönemi.

- Lise programları içinden kendine uygun dalı branşı seçmeleri
- Kendi ilgi, yetenek, özellik ve koşullarına uygun üst öğrenim alternatifleri hakkında bilgi edinmeleri
- Kendilerine uygun iş/meslek alternatiflerini hakkında doğru ve geçerli bilgi edinmeleri
- Üst öğrenim ve meslek alternatifleri açısından kendi güçlü ve sınırlı yanlarının farkına varmaları
- Mesleki karar vermede kişisel değerlerin önemini kavrama
- Mesleki kararı sınırlayan etkenleri dikkate alma
- Üniversite sınavına hazırlanma
- Lise sonrası iş olanakları hakkında bilgilendirme
- Yapılan seçimlerde bireysel sorumlulukları kabul etme
- Mesleki sorumlulukların yaratacağı stresi, iş yaşamının güçlüklerini anlamaları
- Mesleki kararlarda aileyi de sürece katma, çıkabilecek çatışmaları önleme, uzlaşmaya yardım etme